

Lakatos Tibor

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET EGYÜTTMŰKÖDÉSE AZ OPERATÍV TÖRZZSEL

Cooperation of the Hungarian Prison Service with the Operational Staff

Az új koronavírus-járvány kezelése a kormányzati szervek különböző szakterületeinek szoros összefogását igényelte. A szerteágazó feladatrendszer koordinálására jött létre a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs, annak munkaszerveként pedig az ügyeleti központ. Az ügyeleti központban folyamatosan nyomon kellett követni az egyes szervezetek tevékenységét, így részletes információkat kaptunk a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának munkájáról is. A fogvatartottak egészségének megóvása és a járvány kitörésének megakadályozása a büntetés-végrehajtási szervezetben önmagában is óriási kihívást jelentett. Emellett azonban ez a szervezet kapta feladatul az ideiglenes járványkórház felépítését, valamint kórházi kellékek és egészségügyi védőeszközök gyártását is. Az összetett feladatot sikeresen csak a védekezésben résztvevők együttműködésével lehetett teljesíteni. A büntetés-végrehajtás intézményrendszere példaértékű teljesítményt nyújtott ennek az eddig nem látott méreteket öltő kihívásnak a kezelésében.

Kulcsszavak: veszélyhelyzet, együttműködés, Operatív Törzs, Ügyeleti Központ, információáramlás

The management of the new coronavirus epidemic situation required close collaboration between different stakeholders of government agencies. The Operational Staff responsible for the Prevention of the Coronavirus Epidemic was established to coordinate the diversified system of tasks, and as its working body, a duty centre was established. The activities of the individual organizations had to be constantly monitored in the duty centre, so we also received detailed information about the work of the Hungarian Prison Service Headquarters. Protecting the health of prisoners and preventing the outbreak of the epidemic in the prisons was a huge challenge in itself. However, this organization was also tasked with building a temporary epidemic hospital, manufacturing hospital supplies and medical protective equipment. This complex task could only be accomplished successfully with the cooperation of the organizations involved in the protection. The Hungarian Prison Service has provided exemplary performance in this unprecedented challenge.

Keywords: emergency situation, cooperation, Operational Staff, Duty Centre, information flow

Bevezetés

A koronavírus-járvány kialakulására, a vírus Magyarországon történő terjedésének megakadályozására proaktív módon, nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő gyorsasággal és hatékonysággal reagált Magyarország Kormánya.

A Kínai Népköztársaságban éppen, hogy csak lezárták Vuhan városát 2020. január 23-án, az Emberi Erőforrások Minisztériuma jelzését követően – hasonlóan a világ számos országában működő egészségügyi és járványügyi szakterületek álláspontjához – elfogadottá vált az a vélemény, hogy a védekezés csak nemzetközi, világméretű kooperációval valósítható meg.

Magyarországon a védekezés első lépései között került létrehozásra az Operatív Törzs, (a továbbiakban: OT), amely kiemelt szerepet töltött be a védekezési tervek és módszertanok, illetve a kommunikációs feladatok feltételeinek kialakításában. Kormányzati döntést követően az OT működését 2020. február 25-étől az Ügyeleti Központ (a továbbiakban: ÜK) támogatta.

A vírus terjedésének monitoringjával és a járvány első hullámának lezárultával szerzett szakirányú tapasztalatok kiértékelésével, Magyarország Kormánya meghatározta és kibővítette az OT, illetve az ÜK működésének jogszabályi feltételeit a járvány további terjedésének megakadályozására.

2020. június 18-ától az Egészségügyi Törvényben nevesítésre került az OT és az ÜK – mint az OT munkaszervezete –, illetve az ÜK működését ugyanezen naptól kezdve kormányrendelet is szabályozta.

Az ÜK működése során kiemelt jelentőségű feladatként került meghatározásra a sajtótájékoztatók megtartása, amelyekkel meghatározó szerepet töltött be a kommunikációs feladatellátás területén. Az ÜK a járvány idején hiteles és közérthető információkkal tájékoztatta a szakirányítási feladatokat ellátó szervezeteket, valamint az állampolgárokat. A sajtótájékoztatók iránti igény, valamint a kommunikációs feladatok – melyek a kormányzati intézkedésekkel függtek össze – megnövekedett munkaterhet és kihívásokat jelentettek.

Tájékoztatás és kommunikáció

A feladatszabásnak megfelelően két ingyenesen hívható telefonszámot hozott létre az Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI), ahol a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban: NNK) felkészült munkatársai fogadták az állampolgárok hívását és hiteles információkat, tájékoztatást adtak a járvány terjedéséről.

A COVID-19-vírusról nagyon kevés információ állt rendelkezésre. Ezért fordulhatott elő, hogy nem csak állampolgárok, hanem szakmabeliek, illetve orvosok is felhívták ezt a telefonszámot, és ők maguk is a betegséggel, a járvány elleni védekezéssel kapcsolatos kérdéseket tették fel.

Tájékoztatási céllal létrejött egy elektronikus levelezési cím is, ahova szintén nagyon sok megkeresés és kérdés érkezett. Munkatársaink ezekre a lehető leggyorsabban, a legpontosabb információkkal igyekeztek válaszolni. A védekezés során ezt a feladatot átvette a Kormányzati Ügyfélvonal – a 1818 –, átalakítva, illetve bővítve a tájékoztatóval kapcsolatos tevékenységet.

Oltási kampány – Együttműködés és koordináció

A társszervek tájékoztatásában való tevékenységen túl, szükséges volt az érintett szervezetek működésének koordinációja is, ezért az EMMI, az NNK, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: OKF), az Országos Rendőr-főkapitányság, az Innovációs és Technológiai Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, az Agrár Minisztérium, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ és a Megyei védelmi Bizottságok részéről a kapcsolattartást ellátó kollégák is részt vettek az ÜK tevékenységében. A büntetés-végrehajtási szervezet delegáltja a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BvOP) feladatszabásának megfelelően tartotta a szervezetek közötti kapcsolatot, és információkat adott egyrészt az ÜK-nak, ezáltal az OT-nek, másrészt a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának.

Működési feltételek és tapasztalatok

A feladatszabásnak megfelelően – ahogy korábban már említésre került –, az NNK munkatársai válaszoltak az ingyenesen hívható számokon érkezett kérdésekre. Ez egy ideiglenes szervezeti elemként jött létre 2020. február 25-én, ami azt jelentette, hogy a delegált tagok jelentős részének nem volt tapasztalata az ilyen jellegű együttműködési feladatokban, úgyhogy ezt az ideiglenes szervezeti elemet gyakorlatilag a 0-ról kellett felépíteni. Ki kellett alakítani a működés rendjét, az információs csatornákat, megalkotni azokat az informatikai rendszereket, amelyek a munkánkat segítik. Ebben nagyon sok támogatást kaptunk különböző szervezetektől, így az IDOMSOFT Zrt.-től és a NISZ Zrt.-től.

Elhelyezésünk korábban és jelenleg is a Belügyminisztériumban (a továbbiakban: BM) kialakított Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központban valósult és valósul meg, amelynek kiszolgálását az OKF látja el.

A koronavírus-járvány elleni védekezés kezdeti időszakában a kommunikációs tevékenységet is összefogta az ÜK, ami a lakosság médian keresztüli tájékoztatását jelentette. Ide a BM – kommunikációs feladatokkal megbízott – munkatársai közül választottunk ki hivatásos állományú, illetve rendvédelmi igazgatási alkalmazotti jogviszonyban álló kollégákat.

A járvány elleni védekezés kapcsán a feladatunk arra is kiterjedt, hogy információkat juttassunk el az OT-nek, illetve előkészítsük azokat a döntéseket, amelyeket az OT-nek vagy a kormányzati szerveknek meg kellett hozni a járvány kezelésében.

Emellett a kormányzati szerv által hozott döntéseket természetesen továbbítani kellett az érintett szervezetek felé, valamint szükséges volt ellenőrizni a meghozott döntések végrehajtását.

Szakterületi tevékenységek koordinációja

Ma már a Nemzeti Közszerológati Egyetemen tanítják az e fajta ideiglenes szervezeti elemek működését. Ennek a rendszere gyakorlatilag a katasztrófavédelmi koordinációs bizottságig nyúlik vissza, de talán 2015-ben, a migrációs válsághelyzet idején, a központi OT működésében kezdett el megmutatkozni a fontossága. Több szakterület tevékenységét kellett összefogni, ami a védekezés kezdeti időszakában jelentős egyeztetéseket igényelt. Egy példával szemléltetve: egy rendőrnek a kórházi ágy teljesen mást jelent, mint egy kórházi főigazgatónak. A kórházi ágy önmagában nem egy fizikai képződmény, hanem egy olyan szervezési egység, amelyhez egészségügyi személyzet is tartozik, és hiába van egy kórházban 100 ágy, ha annak kiszolgálása nem biztosított humán erőforrással.

Az ÜK működésének tapasztalatai

Ez a szervezeti egység 19 hónapja működik ideiglenesen, nincsen állandó állománya, a BvOP 5 kollégát delegált az ellátására, az EMMI pedig havonta küldött új kollégákat. A feladatok jellege szükségessé tette, hogy olyan munkaszervezési körülményeket teremtsünk, amik biztosították a hatékony információátadást, még az egymást váltó, azonos szervezethez tartozó munkatársak között is. Összesen 4 állandó tagja van ennek a szervezetnek, ebből 1 működik állandó jelleggel. Két kollégánk – a Készenléti Rendőrségtől – térképes alkalmazással rögzítette a Magyarországon beazonosított összes fertőzöttet, a karanténba helyezett személyeket. Egy olyan adatbázis alakult ki a védett rendszeren belül, ahol még a kontaktusokat is grafikusán lehetett ábrázolni, és javaslatokat tudtunk tenni a korlátozó intézkedésekre. Tavalý, a kijárási korlátozásoknál különvált Budapest, Pest megye és az ország többi része. Ez a grafikus rendszer tette lehetővé azt, hogy következtetéseket vonjunk le a járvány terjedése kapcsán, és földrajzi helyre koncentrált intézkedéseket hozzon a Kormány.

A feladatszabásnak megfelelően, a büntetés-végrehajtási szervezet is bekapcsolódott az ÜK működésébe. Egészen 2020. május 30-áig – 24 órás szolgálatra – 1-1 főt delegált a BvOP az ÜK-ba, akiknek feladata volt a folyamatos kapcsolattartás, a büntetés-végrehajtási szervezet tevékenységéről történő tájékoztatás, a meghatározott feladatok továbbítása és azzal kapcsolatosan a visszacsatolás, a készletgazdálkodási adatok nyilvántartása, és a személyi állomány mellett, a fogvatartottak egészségmegőrzéséhez kapcsolódó tevékenységek végzése is. A szakirányítással kapcsolatos számadatokat és jelentéseket külön gyűjtötte az OT és az ÜK. Tiszteletre méltó az a fajta tevékenység, amivel sikerült megőrizni a fogvatartottakat elhelyező intézmények – gyakorlatilag – érintetlenséget jelentő állapotát, hiszen ezekben nem történt tömeges megbetegedés. Tudjuk, hogy ez a fogvatartottak jogainak korlátozásával, a személyi állomány kiemelt odafigyelésével és a járványügyi intézkedések szigorú bevezetésével járt együtt. Azt gondolom, hogy példaértékű az a szakmai tevékenység, amit a bv. szervezet parancsnoki és személyi állománya ezzel kapcsolatosan végzett.

A törvényben meghatározott feladatokon túl, a büntetés-végrehajtási szervezet más tevékenységek biztosítását is ellátta. A készletgazdálkodásban kiemelt szerep hárult a bv. szervezethez tartozó gazdasági társaságokra, hiszen a védőeszközök gyártása egy nagyon komoly kihívás volt pont abban az időszakban, amikor világviszonylatban sem volt beszerezhető sok alapanyag, kellék, termék.

Az egészségügyi ellátásban és a járványügyi védekezésben meghatározó védőeszközök gyártására bővített kapacitással és új erőforrások bevonásával készültek fel a gazdasági társaságok. Nem csak védőeszközöket és maszkokat gyártottak fogvatartotti munkáltatással, hanem figyelemfelhívó matricákkal is ellátták az egész országot, amelyeket a fertőzött személyek tudtak kitenni a lakásuk ajtajára, illetve amiket az akkor hatályos utazási szabályok szerint a járműveken kellett elhelyezni, valamint az üzemanyagöltő állomásokon, autópálya pihenőkben is szükség volt ezekre tájékoztatás céljából.

Ezen túlmenően a járványkórház felépítésében, és a Hungexpo „G” pavilonjában létesített szükségkórház berendezésében is nagyon nagy segítséget nyújtott a bv. szervezet. Különböző, a betegek fektetéséhez szükséges eszközöket, az ellátást segítő kellékeket, és oxigénpalackot szállító kiskocsikat is gyártottak a gazdasági társaságok.

A magyarországi járványügyi védekezés nemzetközi értékelése

Az a mértékadó, amit magunkon kívül mások is állítanak rólunk. Ezzel kapcsolatosan megemlítem a Nikkei (Nikkei COVID-19 Recovery Index) gazdasági folyóiratnak az értékelését. A szakemberek havonta 3 fő szempont alapján rangsorolják a világ összes országának járványkezelését.

Az első maga a járványkezelés, a második az oltási program végrehajtása, a harmadik szempont pedig azoknak a kormányzati intézkedéseknek az összessége, amelyek a különböző korlátozásokat tartalmazzák.

Magyarország a – 2021. augusztus 31-ei zárással – szeptember 3-án közzétett táblázat alapján a védekezésben a második helyen áll Kína mögött, 72 ponttal. Azt gondolom, hogy a Nikkei egy olyan mértékadó gazdasági folyóirat, aminek a véleményére érdemes odafigyelni, másrészt – a korábban leírtak szerint – valóban egy objektív mutatót sikerült alkotni azzal kapcsolatban, hogy 1-1 ország, 1-1 nemzet mennyire hatékonyan tud védekezni a koronavírus-járvány ellen. A kiemelkedő eredmény az együttműködésnek, illetve a résztvevő szervezetek odaadó munkájának köszönhető.

Zárógondolatok

A büntetés-végrehajtási szervezet, az OT és az ÜK közös tevékenységeit, együttműködési formáit a járványügyi intézkedések és a szükséges jogszabályi változások határozták meg. A kormányzati szervek és a szakirányítási feladatokat ellátók által kidolgozott protokollok, magatartási szabályok, adatszolgáltatási rendszerek a hatékony védekezést szolgálták. Az együttműködést értékelő-elemző és koordinációs tevékenységek, valamint szakmai támogatást nyújtó informatikai és adatszolgáltatási rendszerek biztosították.

Köszönet illeti meg a rendkívüli helyzetekben is végrehajtott közegészségügyi és járványügyi védekezési feladatokat ellátóit, akik nélkül a kiemelten sikeres védekezés a koronavírus-járvány ellen nem valósulhatott volna meg.

